

ROLNIK

Bezpłatny dodatek — wychodzi co tydzień.

Rok 3

CHOJNICE, dnia 9-go grudnia 1926 r.

Nr. 49

Rolnik w grudniu.

Grudzień już nadszedł gospodarzu. Wszelkie prace polne już skończyłeś. Długa ciepła jesień dała ci sposobność, aby wszystko posiać i wszystko wyorać. Ciepły jak nigdy czas nie pozwolił późnym ozimom wyrosnąć i zakorzenić się przed zimą, tylko wczesnie siane trzeba uważnie przglądać, aby nie wybujały i gdyby, za wiele z powodu ciepła urosły trzeba zwalować gładkim walen, spasać bowiem czy skasać już byłoby niebezpiecznie, gdyż nie wiadomo czyby się roślinki przed przymrozkami zagoiły!

Przepatrzyłeś gospodarzu swoje kopce z burakami i ziemniakami? Zima cię postraszyła więc je pewnie dobrze przykryłeś, a tu ciepło jak na wiosnę! Musisz bardzo uważać i „lufować“ je ciągle, gdyż inaczej pion cały łatwo przepasną ci może. Jeśli by nie zanosiło się na mróz to nawet ostatnią warstwę ziemi trzeba by z kopców zrzucić bo łatwo się zagrzać mogą. Gdy jednak przekonasz się, że którąś z kopców — szczególnie uważaj, na kopce makro składane — zaczyna grzać się w tej chwili go odkryj, gralami na drugie miejsce przetrudź i usyp kopiec możliwie niski, wąski ale długi, aby jak najwięcej ziemniaków miało styczność z powietrzem. Dopiero wtedy nakryj suchą słomą i przyrzuć ziemią.

Powoli możesz się wziąć do młocki zboża, z koniczyną poczekać lepiej do mrozów, gdyż teraz nie zechce się dobrze wysieć. Za wiele jednak zboża nie wymłacaj jeśli nie masz porządnego spichlerza, lepiej bowiem, gdy przeleży się w stercie, aniżeli gdyby miało tchnąć we workach w komorze.

Przełącznij gospodarzu wszystkie narzędzia, aby można je było w razie potrzeby naprawić teraz, a nie czekać do wiosny, i dopiero jak trzeba wyjść w pole na gwałt do kowala, aby jakkolwiek naprawił „tym czasem“, byle prędko.

Oo trzeba napraw teraz, żelazne części narzędzi wysmaruj tłuszczem i schowaj pod szopę, żadna bowiem narzędzia jeśli ma długo służyć i dobrze pracować, nie może stać cały rok na słońcu i śniegu. Z kłaków konopnych w wolnych obwałach krąg posttronki i „oryzaka“ abyś nie zostawał bez posttronki wiedzy, gdy będziesz się musiał spieszyć!

Przygotuj sobie wszystko na zapas, części do narzędzi, do wczów, do uprzęży, żebyś nie tracił czasu wtedy, gdy będziesz najdroższy!

Pamiętaj, że każdy gospodarz musi ciągle mieć na myśli nie tylko najważniejsze sprawy, ale właśnie myśleć musi o najdrobniejszych rzeczach związanych z jego gospodarstwem, gdyż one najczęściej i najczęściej i najsilniej się odbijają na robocie, a potem na plonach.

* * *

Miesiąc grudzień to czas zdwojonej pracy dla gospodarzy, okres świąteczny. Trzeba sobie dobrze robotę rozłożyć, żeby uniknąć gorączkowego zajęcia i nieporządków w domu w ostatnich dniach przed Bożym Narodzeniem.

Już w pierwszych dniach miesiąca powinno się postać zboże do młyna na mąkę, wylepić piasek piekar-

ski, w całym domu zrobić gustowne porządki. Przygotować zapasy na święta, a więc bije się świnie, żeby mieć kielbasy na święta. Tucz się drób, pamiętając że do tego najodpowiedniejsza jest mąka jęczmienna zarobiona z mlekiem na ciasto, które dałoby się skruszyć jak kasza. Dobrze jest bardzo dodawać węgiel drzewny, który doskonale działa na trawienie. Satuki do tuczenia powinny mieć ruch ograniczony, a tylko na ostatni tydzień zamknąć do klatki wiedzy do ciasta dodawać trochę tłuszczu. Dobrze wykarmić można drób także kukurudzą, specjalnie gęsi, które tak jak indyżki można napychać kłuskami. Ale to bardzo ostrożnie.

Możliwie najrychlej zrobić w pobliżem miasteczku potrzebne zakupy, cukru itd. przed samymi świętami po sklepach tłumi i trudno dobrze załatwić sprawunki.

Taryfa płac za miesiąc listopad 1926.

Komisja wymierzona w paragrafie 15 tym działu I. kontraktu taryfowego na rok 1926 i 27, obliczyła płace dla deponentów i dla innych robotników rolnych na miesiąc listopad 1926 na podstawie ustalonej ceny zł 19.45 za 50 kg. żyta jak następuje:

Rezniacy	11,95 zł
Stróże, skotarze, oprzątaarze, wartownicy	12,97 „
Fornale, pracujący stale końmi	14,59 „
Włodarze	16,21 „
Owczarze kwalifikowani	17,88 „
Rzemieślnicy bez narzędzi	25,98 „
„ z narzędziami	29,18 „

W powiatach gniezńskim i tozawskim dla wszystkich kategorii ordynaryjnych oprócz rzemieślników wzmian obniżonej ordynacji płace wynoszą o 3 ctr. rocznie więcej t. j. miesięcznie 4,86 zł. w powiecie starogardzkim o 2 ctr. rocznie więcej t. j. miesięcznie 3,24 złotych.

Dla rzemieślników w powiecie gniezńskim i tozawskim wzmian obniżonej ordynacji płace wynoszą o 2 ctr. rocznie więcej t. j. miesięcznie 3,24 zł. a w pow. starogardzkim o 1 ctr. rocznie więcej t. j. miesięcznie 1,62 zł.

Zacięźnicy.

Kat. Ia dziewczęta i chłopcy od 14—15 lat według obopólnej umowy.

Kat. Ib dziewczęta i chłopcy od 15—16 lat	0,80 zł
„ IIa „ „ od 16—18 lat	0,80 zł
„ IIb dziewczęta ponad 18 lat	0,88 zł
„ III chłopcy od 18 do 21 lat	1,12 zł
„ IV chłopcy ponad 21 lat zdolny do wszelkiej pracy i do kasy	1,76 zł

Chałupnicy.

Chałupnicy 1,52 zł
Dziewczęta i chłopcy wolnego robotnika otrzymują zapłatę w gotówce zacięźników odnośnej kategorii (o 8 gr. więcej).

Sezonowy.

Place jak za ubiegły miesiąc październik rb. Kat. I, 2,88 zł. Kat. II, 2,24 zł. Kat. III, 1,76 zł. Dla służby włościańskiej (gburkiej) za miesiąc listopad rb. Poroboy i dalewczeta od 14—16 lat — ctr. żyta miesięcznie 88,90 zł.

Paroboy i dziewczęta od 16—18 lat — dwa i ćwierć ctr. żyta miesięcznie 43,76 zł.

Dziewczęta ponad lat 18 i chłopczy do lat 20 — 2 ctr. 65 ft. żyta miesięcznie 51,54 zł.

Robotnicy ponad lat 20 — 2 ctr. 90 ft. żyta miesięcznie 56,40 zł.

Dojarze.

Wynagrodzenie dojarzy wynosi według § 3 kon. traktu dla swajcarów ad 1. od staki krowy jatołwiny powyżej 10 tygodni do dojścia do krowy dojne lub wolu robotczego 0,80 zł od 3 za wychowanie zdrowego cielaka do 10 tygodni 0,80 zł.

Place kobiet.

Jako wynagrodzenie pobierać będzie żona pracownika za pracowaną godzinę 0,32 zł.

Jak należy kupować konia.

Jeżeli gospodarz zamierza kupić konia należy najpierw przyrzec się dokładnie koniowi w stanie spokoju w stajni. Tutaj należy zwrócić przede wszystkim uwagę na ruchliwość uszu i właściwości innych części głowy, oraz zachowanie się podczas jedzenia. Dalej należy przyrzec się ruchowi żebra, boków i brzucha podczas oddychania i podciągnięcia brzucha. Równie często trzeba zwrócić uwagę na odchody końskie. Podczas oglądania należy zwrócić handlarzowi lub jego osłowskiemu wszelkiego odzywiania się do konia lub uderzania go batem. Następnie należy kazać wyprzedać konia w drzwi od stajni i sprawdzić czy, kolor ich, oraz wrażliwość skóry. Jeśli żranica nie kuroczy się powieki są zamknięte, lub oczy zamknięte, w takim razie można podejrzewać chorobę oczu. W dalszym ciągu ogląda się zęby dla sprawdzenia wieku, przyczem należy pamiętać o pilowaniu itp. oszukaństwach, robionych z zębami dla zamaskowania wieku.

Po wyprowadzeniu konia na dwór należy postawić go na możliwie równym miejscu tak, aby nie stał wyżej przodem niż tyłem. Po prawidłowym postawieniu konia należy zbadać łopatki i stawy łopatkowe, czy nie są uszkodzone oraz nogi, czy nie ma na nich odgniecia hacłowych, a następnie zobaczyć piszczel, staw pędinowy, koronę i kopyta.

Należy również zbadać wnętrze kopyta na tylnych nogach, zwrócić szczególną uwagę na stan skokowy.

Po zbadaniu w ten sposób konia stojącego, należy przyrzec mu się w ruchu zwracając uwagę na wiśkość kroku i pewne lub niepewne stapanie. Korzystając jest dla nabywców oglądanie konia na twardym miejscu wybrukowanym, ponieważ wtedy wyraźniej występują na jaw wszelkie oznaki słabości nóg lub kulawizny. W kłusie należy patrzeć, czy koń idzie sporo nie chwycie się w kłęzu i nosi szyję i głowę w należytem położeniu.

Wystawa Rolnicza w Postawach

W dn. 3 i 4 października odbyła się w Postawach pierwsza Wystawa Rolnicza, zorganizowana staraniem Zw. Kolek Rolniczych, obejmująca działy: rolny, ogrodnicy, hodowlany, mleczarski i robót ręcznych.

Stosunkowo dobrze przedstawiał się dział hodowli koni, wystawionych przez miejscowe obywatelstwo i obywateli włościan. Koni nagrodzono 9— z czego pierwsza nagroda w sumie 75 zł. przypadła ogierowi rasy żmudzkiej. Gorzej wypadł dział hodowli bydła rogatego; pomimo dobrych warunków miejscowych odnotowano się dół brak inisjatywy i fachowego kierownictwa.

Ogólny nieurodzaj sprawił, że mało było próbek zboża. Jedyne pan Chudzyński z Sokolowa wystawił ładne żyto i jęczmień za co otrzymał list pochwalny. Oprócz tego przywieziono trochę owsa i jęczmienia w snopkach.

Najobficiej był obelany dział ogrodnicy. Wy różniła się w tej gałęzi szkoła rolnicza w Łuczaju, nadsyłając bogaty dobór warzyw, ugrupowanych w efektowny kłęb za co została nagrodzona wielkim srebrnym medalem. Należy zaznaczyć, że szkoła ta istnieje pierwszy rok, a jednak stanęła już na takim poziomie.

Nieopodzielnie dla zwiedzających wystawę były okazy nadesłane przez osadników wojskowych. Największy podziw wzbudziły dynie wystawione przez p. Przepałkowskiego z Kuropola. Za osadników wojskowych nagrodzono 4. Medal wielki srebrny otrzymał p. Salski z Kuropola, mały srebrny p. Oleszczyk, wielki brązowy pp. Przepałkowski Mikucki z Kuropola.

Bardzo interesujące były wyniki badań p. Urbańskiego nad uprawą ziemniaków na nawozach sztucznych.

P. Urbański za swoją pracę otrzymał list pochwalny. Roboty ręczne były b. liczne dosyć efektowne oprócz tkaniny wytawiono roboty szydełkowe i nielozłone hafsy. Znalazł się nawet jeden bardzo piękny dywan ręczny (p. Kamiński), nagrodzony listem pochwalnym.

Z Wilna nadesłano na wystawę wzorową mierniczą, zaś firma Grodzki w Warszawie (oddział wileński) dostarczyła kompletu narzędzi rolniczych.

Ogólnie wystawa pozostawiła może dużo do życzenia, lecz biorąc pod uwagę niski poziom kultury rolnej na naszych Kresach wschodnich i tużne warunki materialne po zwycięstwie wojennym można powiedzieć, że wypadła dobrze.

ROZMAITOSCI.

Uszczelnienie szpar w podłodze. Gazetę lub inny papier zbyteczny moczy się w cieście zrobionem z 33 dkg. mąki, 66 dkg. wody i gotuje pilnie mieszając, dodawaj 1 dkg. alunu. Mieszają się razem na masę gęstości kłtu i wypełniają nią szpary w podłodze. Można do tego kłtu dodać przesianych trocin z twardego drzewa. Kłt po niejakiem czasie stwardnieje tak, jak znana w handlu masa papierzana.

II. Suche trociny przesiewa się przez sito, wysypuje do miski, wlewa rzadkiego rozgotowanego karuku i miesza starannie do gęstości kłtu. Olsnąk listewką kłt ten wypycha się mocno do szpar, tak, aby powietrze znajdujące się w szparach wyszło. Gdy szpara lub też dziura jest już wypełniona, wygładza się miejsce deszczulką i naciera jeszcze raz suchymi trocinami.

Kitowanie jest najlepszym sposobem wyniezczenia dotuczonych owadów, jak pcheł i much i t. p., które głównie w szparach podłogi się przechowują.

Redaktor odpowiedzialny: Paweł Kaszubowski.
Drukarnia i nakładem drukarni „Dziennika Pomorskiego” w Chojniech.